

Til beslutningsforslag nr. B 28. Betænkning afgivet af Socialudvalget den 24. maj 1995

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af indflydelse for modtagere efter bistanstlovens § 58 af hjælpemidler af personlig art

[af Kirsten Jacobsen (FP) m.fl.]

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til socialministeren og sundhedsministeren, som disse har besvaret dels skriftligt, dels i samråd.

Et af udvalgets spørgsmål til socialministeren og dennes svar herpå er optrykt som bilag til betænkningen.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Boysen, J.,
Danmarks Optikerforening,
Ortopædiske Håndskomagermestre,
Foreningen for Fodsundhed og
Stomiforeningen COPA.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af Fremskridtspartiets medlem) forslaget til folketingsbeslutning til *forkastelse*.

Et mindretal inden for flertallet (Venstres og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget) er enige med forslagsstillerne i, at personer, der modtager støtte til hjælpemidler efter bistanstlovens § 58, bør sikres indflydelse, når det drejer sig om valg af hjælpemiddel og leverandør.

Mindretallet mener, at en ordning kan indebære, at man i stedet for det enkelte hjælpemiddel får refusion svarende til beløbsstørrelsen i den af kommunen indgåede prisaftale.

Mindretallet mener dog ikke, at der på nuværende tidspunkt kan vedtages en midlertidig ordning, når der pågår et udvalgsarbejde omkring den nuværende problemstilling, ligesom man efter det foreliggende skal have ændret lovgivningen for at gennemføre det foreliggende beslutningsforslag.

Et andet mindretal indenfor flertallet (Enhedslistens medlem af udvalget) understreger, at Enhedslisten principielt er enig i det generelle sigte med beslutningsforslaget, og at der skal skabes grundlag for, at personer, som modtager støtte til hjælpemidler efter bistanstlovens § 58, sikres indflydelse ved valg af hjælpemiddel og leverandør, men mindretallet finder det ikke hensigtsmæssigt på nuværende tidspunkt at lave en kortvarig eller midlertidig ordning, idet en permanent model skal behandles i starten af næste folketingsår. Mindretallet vil samtidig understrege, at mindretallet ikke mener, at der skal laves en model, hvor et af elementerne er brugerbetaling eller delvis brugerbetaling.

Et *mindretal* (Fremskridtspartiets medlem af udvalget) indstiller forslaget til folketingsbeslutning til *vedtagelse uændret*.

Mindretallet opfordrer socialministeren til hurtigst muligt at etablere en midlertidig ordning, hvorefter personer, der modtager støtte til hjælpemidler efter bistanstlovens § 58, sik-

res indflydelse, når det drejer sig om hjælpemidler af personlig art, indtil en permanent ordning kan etableres, når det af ministeren igangsatte udvalgsarbejde er afsluttet. En midlertidig ordning kan indebære, at brugerne af personlige hjælpemidler, uanset om der af en

kommune måtte være indgået aftale om levering af hjælpemidler med bestemte leverandører, i stedet for hjælpemidlet kan få udbetalt et kontant tilskud svarende til beløbsstørrelsen i den prisaftale, som kommunen har indgået.

Jørn Pedersen (S) Else Marie Mortensen (S) Jan Petersen (S) Peder Sass (S)

Grete Schødts (S) Villy Søvnald (SF) fmd. Bjørn Elmquist (RV) Bruno Jerup (EL)

Sonja Albrink (CD) Erik Larsen (V) Else Winther Andersen (V) Flemming Oppfeldt (V)

Lars Løkke Rasmussen (V) Bendt Bendtsen (KF) Karen Højte Jensen (KF)

Jens Jørgensen (KF) Tom Behnke (FP) nfmd.

Bilag

Et af udvalgets spørgsmål til socialministeren og dennes svar herpå

Spørgsmål 13:

»Ministerens kommentar udbedes til, hvorvidt der kræves en lovændring for at gennemføre en midlertid ordning, hvorefter personer, der modtager støtte til hjælpemidler efter bistandslovens § 58, sikres indflydelse, når det drejer sig om hjælpemidler af personlig art, indtil en permanent ordning kan etableres, når det af ministeren igangsatte udvalgsarbejde er afsluttet. En midlertidig ordning, som indebærer, at brugerne af personlige hjælpemidler, uanset om der af en kommune måtte være indgået aftale om levering af hjælpemidler med bestemte leverandører, i stedet for hjælpemidlet kan få udbetalt et kontant tilskud svarende til beløbsstørrelsen i den prisaftale, som kommunen har indgået.«

Svar:

Efter bistandslovens § 58, stk. 2, fastsætter socialministeren regler om

- 1) afgrænsningen af de hjælpemidler, hvortil der kan ydes støtte, og adgangen til genanskaffelse,
- 2) hvornår støtte til et hjælpemiddel ydes som lån,
- 3) i hvilket omfang modtageren selv skal bære en del af udgiften til et hjælpemiddel,
- 4) hvorvidt der skal gælde særlige betingelser for støtte til visse hjælpemidler,
- 5) hvorvidt visse hjælpemidler kan udleveres fra en institution.

Spørgsmålet, om en midlertidig ordning som den foreslåede kan gennemføres administrativt med hjemmel i bemyndigelsesbestemmelsen i § 58, eller om gennemførelse af en sådan ordning kræver en lovændring, må vurderes dels ud fra bestemmelsens ordlyd, dels ud fra baggrunden for bestemmelsen i forarbejderne til bistandsloven.

Efter bestemmelsens ordlyd vedrører de regler, der kan fastsættes administrativt, mere generelle spørgsmål vedr. afgrænsningen af hjælpemidler, genanskaffelse, lån, egenbetaling,

særlige betingelser og udlevering fra institutioner. Det fremgår derimod ikke af bemyndigelsesbestemmelsen, at socialministeren kan fastsætte regler, hvorefter modtagere af personlige hjælpemidler generelt har ret til at få udbetalt et kontant tilskud i stedet for et hjælpemiddel.

Af forarbejderne til bestemmelsen, herunder Socialreformkommissionens 2. betænkning, fremgår det heller ikke, at det med bestemmelsen var sigtet, at sådanne regler skulle eller kunne fastsættes.

De hensyn, der her er lagt til grund, er tværtimod, at de bistandende organer bør stå så frit som muligt, samt at det bør sikres, at de hjælpemidler, der leveres på det offentlige regning, har en vis kvalitet m.v. Endvidere er der mere generelt lagt vægt på, at der i forbindelse med ydelse af tilbud efter bistandsloven bør ske en medinddragelse af klienten før valg af foranstaltning.

Sidstnævnte princip gælder generelt på bistandslovens område og er udtryk for, at der lægges vægt på god kvalitet i sagsbehandlingen, men ændrer ikke ved, at beslutningskompetencen ligger hos den ansvarlige myndighed (i dette tilfælde kommunalbestyrelsen).

På baggrund af det ovenfor anførte er det Socialministeriets opfattelse, at gennemførelse af en ordning som den foreslåede ikke ligger inden for ordlyden af bemyndigelsesbestemmelsen i bistandslovens § 58 eller dennes forarbejder, hvilket indebærer, at gennemførelse af en midlertidig ordning som den foreslåede kræver en lovændring.

Afslutningsvis bemærkes det, at ud over spørgsmålet om rækkevidden af bemyndigelsesbestemmelsen i § 58, stk. 2, har det været overvejet, hvorvidt gennemførelse af en ordning som den foreslåede kan siges at medføre ekspropriative indgreb over for eneleverandører efter eventuelle allerede indgåede eneleverandøraftaler. Sådanne indgreb kan kun gennemføres ved lov. Spørgsmålet afventer for øjeblikket Justitsministeriets vurdering.

Bilag til bet. o. f. t. beslutn. om sikring af indflydelse vedr. bistandslovens § 58

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Den 23. maj 1995

Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Vedrørende j. nr. 50151-210

Socialministeriet har anmodet om Justitsministeriets vurdering af, om en gennemførelse af beslutningsforslag B 28 om sikring af indflydelse for modtagere efter bistandslovens § 58 af hjælpemidler af personlig art vil kunne indebære ekspropriation.

I den anledning skal Justitsministeriet udtale følgende:

1. Efter grundlovens § 73 kan ingen tilpligtes at afstå sin ejendom, uden hvor almentilrettet kræver det. Det kan kun ske ifølge lov og mod fuldstændig erstatning.

En forudsætning for, at indgreb kan have karakter af ekspropriation, er, at der er tale om et indgreb i en rettighed, der er beskyttet efter grundlovens § 73. Bestemmelsen omfatter rettigheder, der efter deres almindelige natur skaber grundlaget for personers økonomiske eksistens og virke, jf. Alf Ross, Dansk Statsforfatningsret, 3. udgave ved Ole Espersen, 1980, side 640 ff. Som eksempler kan nævnes ejendomsrettigheder, brugsrettigheder, panterrettigheder, næringsrettigheder m.v.

Endvidere gælder, at ikke ethvert indgreb i en rettighed, der er beskyttet efter grundlovens § 73, vil udgøre ekspropriation.

Det er således almindeligt antaget, at lovgivningsmagten kan foretage en ekspropriativ regulering af ejendomsrettens udnyttelse. Lovgivningsmagten kan således opstille almindelige regler om begrænsninger i borgernes handelfrihed og i deres råden over, hvad de ejer, jf. Max Sørensen, Statsforfatningsret (2. udg. ved Peter Germer, 1973), side 405.

Afgrænsningen mellem på den ene side de indgreb, der er tvangsafståelse i grundlovens

forstand, og for hvilke der derfor skal ydes ejeren erstatning, og på den anden side de indgreb, der har karakter af en ikke ekspropriativ regulering af ejendomsrettens udøvelse, og som ejeren derfor må affinde sig med uden erstatning, kan give anledning til tvivl.

Det er i den statsretlige litteratur almindeligt antaget, at spørgsmålet om, hvorvidt et indgreb har karakter af ekspropriation, må bero på et samlet skøn over indgrebets beskaffenhed, jf. Max Sørensen, a.st., side 412, og Alf Ross, a.st., side 665 ff. Som momenter, der må tillægges betydning ved udøvelsen af dette skøn, peger man navnlig på indgrebets formål, i hvilken grad indgrebet i ejendomsretten er generelt eller konkret (herunder om det rammer mange eller få ejere), indgrebets intensitet, og om indgrebet angår en fremtidig eller en aktuel råden.

2. Spørgsmålet om, hvorvidt en regulering som foreslået i beslutningsforslaget vil indebære et ekspropriativt indgreb i bestående kontraktsrettigheder, må navnlig bero på en konkret fortolkning af det enkelte kontraktsforhold.

Efter Justitsministeriets opfattelse er det ikke på det foreliggende grundlag muligt at give noget sikkert og præcist svar på dette spørgsmål. I det omfang, et indgreb i en gyldig gensidigt bebyrdende kontrakt vil indebære et økonomisk tab for den ene eller begge parter, kan Justitsministeriet ikke udelukke, at der efter omstændighederne vil være tale om et ekspropriativt indgreb.

3. Det tilføjes, at ekspropriation kun kan foretages med hjemmel i lov og mod fuldstændig erstatning, jf. grundlovens § 73, stk. 1.